

॥ कुण्डिकोपनिषत् ॥

.. Kundika Upanishad ..

sanskritdocuments.org

July 25, 2016

Document Information

Text title : Kundika Upanishad

File name : kundika.itx

Category : upaniShat

Location : doc_upanishhat

Author : Vedic tradition

Language : Sanskrit

Subject : philosophy/hinduism/

Transliterated by : Sunder Hattangadi (sunderh at hotmail.com)

Proofread by : Sunder Hattangadi (sunderh at hotmail.com)

Description-comments : 74 / 108; Sama Veda - Sanyasa upanishad

Latest update : August 11, 2000

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

Site access : <http://sanskritdocuments.org>

॥ कुण्डिकोपनिषत् ॥

कुण्डिकोपनिषत्ख्यातपरिव्राजकसंततिः ।
यत्र विश्रान्तिमगमत्तद्रामपदमाश्रये ॥
ॐ आप्यायन्तु ममाङ्गानि वाक्प्राणश्चक्षुः
श्रोत्रमथो बलमिन्द्रियाणि च ॥ सर्वाणि सर्वं
ब्रह्मोपनिषदं माहं ब्रह्म निराकुर्या
मा मा ब्रह्म निराकरोदनिराकरणमस्त्वनिराकरणं
मेस्तु तदात्मनि निरते य उपनिषत्सु धर्मास्ते मयि
सन्तु ते मयि सन्तु ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

हरिः ॐ
ब्रह्मचर्याश्रमे क्षीणे गुरुशुश्रूषणे रतः ।
वेदानधीत्यानुज्ञात उच्यते गुरुणाश्रमी ॥ १ ॥
दारमाहृत्य सदृशमग्निमाधाय शक्तितः ।
ब्राह्मीमिष्टिं यजेत्तासामहोरात्रेण निर्वपेत् ॥ २ ॥
संविभज्य सुतानर्थे ग्राम्यकामान्विसृज्य च ।
संचरन्वनमार्गेण शुचौ देशे परिभ्रमन् ॥ ३ ॥
वायुभक्षोऽम्बुभक्षो वा विहितैः कन्दमूलकैः ।
स्वशरीरे समाप्याथ पृथिव्यां नाश्रु पातयेत् ॥ ४ ॥
सह तेनैव पुरुषः कथं संन्यस्त उच्यते ।
सनामधेयो यस्मिंस्तु कथं संन्यस्त उच्यते ॥ ५ ॥
तस्मात्फलविशुद्धाङ्गी संन्यासं संहितात्मनाम् ।
अग्निवर्णं विनिष्क्रम्य वानप्रस्थं प्रपद्यते ॥ ६ ॥
लोकवद्भार्ययासक्तो वनं गच्छति संयतः ।
संत्यक्तवा संसृतिसुखमनुतिष्ठति किं मुधा ॥ ७ ॥
किंवा दुःखमनुस्मृत्य भोगांस्त्यजति चोच्छ्रितान् ।
गर्भवासभयाद्भीतः शीतोष्णाभ्यां तथैव च ॥ ८ ॥
गुह्यं प्रवेष्टुमिच्छामि परं पदमनामयमिति ।
संन्यस्याग्निमपुनरावर्तनं यन्मृत्युर्जायमावहमिति ॥
अथाध्यात्ममन्त्राञ्जपेत् । दीक्षामुपेयात्काषायवासाः ।
कक्षोपस्थलोमानि वर्जयेत् । ऊर्ध्वबाहुर्विमुक्तमार्गो भवति ।
अनिकेतश्चरेभिक्षाशी । निदिध्यासनं दध्यात् । पवित्रं

धारयेज्जन्तुसंरक्षणार्थम् । तदपि श्लोका भवन्ति ।
कुण्डिकां चमकं शिक्चं त्रिविष्टपमुपानहौ ।
शीतोपघातिनीं कन्यां कौपीनाच्छादनं तथा ॥ ९ ॥

पवित्रं स्नानशाटीं च उत्तरासङ्गमेव च ।
अतोऽतिरिक्तं यत्किञ्चित्सर्वं तद्वर्जयेद्यतिः ॥ १० ॥

नदीपुलिनशायी स्याद्देवागारेषु बाह्यतः ।
नात्यर्थं सुखदुःखाभ्यां शरीरमुपतापयेत् ॥ ११ ॥

स्नानं पानं तथा शौचमद्भिः पूताभिराचिरेत् ।
स्तूयमानो न तुष्येत निन्दितो न शपेत्परान् ॥ १२ ॥

भिक्षादिवैदलं पात्रं स्नानद्रव्यमवारितम् ।
एवं वृत्तिमुपासीनो यतेन्द्रियो जपेत्सदा ॥ १३ ॥

विश्वाय मनुसंयोगं मनसा भावयेत्सुधीः ।
आकाशाद्वायुर्वायोर्यातिर्ज्योतिष आपोऽञ्चः पृथिवी ।
एषां भूतानां ब्रह्म प्रपद्ये । अजरममरमक्षरमव्ययं प्रपद्ये ।
मध्यखण्डसुखांभोधौ बहुधा विश्ववीचयः ।
उत्पद्यन्ते विलीयन्ते मायामारुतविभ्रमात् ॥ १४ ॥

न मे देहेन संबन्धो मेघेनेव विहायसः ।
अतः कुतो मे तद्धर्मा जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु ॥ १५ ॥

आकाशवत्कल्पविदूरगोह-
मादित्यवद्भास्यविलक्षणोऽहम् ।
अहार्यवन्नित्यविनिश्चलोऽह-
मम्बोधिवत्पारविवर्जितोऽहम् ॥ १६ ॥

नारायणोऽहं नरकान्तकोऽहं
पुरान्तकोऽहं पुरुषोऽहमीशः ।
अखण्डबोधोऽहमशेषसाक्षी
निरीश्वरोऽहं निरहं च निर्ममः ॥ १७ ॥

तद्भ्यासेन प्राणापानौ संयम्य तत्र श्लोका भवन्ति ॥

वृषणापानयोर्मध्ये पाणी आस्थाय संश्रयेत् ।
संदश्य शनकैर्जिह्वां यवमात्रे विनिर्गताम् ॥ १८ ॥

माषमात्रां तथा दृष्टिं श्रोत्रे स्थाप्य तथा भुवि ।
श्रवणे नासिके गन्ध्या यतः स्वं न च संश्रयेत् ॥ १९ ॥

अथ शैवपदं यत्र तद्ब्रह्म ब्रह्म तत्परम् ।
 तदभ्यासेन लभ्येत पूर्वजन्मार्जितात्मनाम् ॥ २० ॥
 संभूतैर्वायुसंश्रावैर्हृदयं तप उच्यते ।
 ऊर्ध्वं प्रपद्यते देहाद्भित्त्वा मूर्धानमव्ययम् ॥ २१ ॥
 स्वदेहस्य तु मूर्धानं ये प्राप्य परमां गतिम् ।
 भूयस्ते न निवर्तन्ते परावरविदो जनाः ॥ २२ ॥
 न साक्षिणं साक्ष्यधर्माः संसृशन्ति विलक्षणम् ।
 अविकारमुदासीनं गृहधर्माः प्रदीपवत् ॥ २३ ॥
 जले वापि स्थले वापि लुठत्वेष जडात्मकः ।
 नाहं विलिप्ये तद्धर्मैर्घटधर्मैर्नभो यथा ॥ २४ ॥
 निष्क्रियोऽस्म्यविकारोऽस्मि निष्कलोऽस्मि निराकृतिः ।
 निर्विकल्पोऽस्मि नित्योऽस्मि निरालम्बोऽस्मि निर्द्वयः ॥ २५ ॥
 सर्वात्मकोऽहं सर्वोऽहं सर्वातीतोऽहमद्वयः ।
 केवलाखण्डबोधोऽहं स्वानन्दोऽहं निरन्तरः ॥ २६ ॥
 स्वमेव सर्वतः पश्यन्मन्यमानः स्वमद्वयम् ।
 स्वानन्दमनुभुञ्जानो निर्विकल्पो भवाम्यहम् ॥ २७ ॥
 गच्छंस्तिष्ठन्नूपविशच्छयानो वान्यथापि वा ।
 यथेच्छया वसेद्विद्वानात्मारामः सदा मुनिः ॥ २८ ॥ इत्युपनिषत् ॥
 ॐ आप्यायन्तु ममाङ्गानि वाक्प्राणश्चक्षुः
 श्रोत्रमथो बलमिन्द्रियाणि च ॥ सर्वाणि सर्वं
 ब्रह्मोपनिषदं माहं ब्रह्म निराकुर्या
 मा मा ब्रह्म निराकरोदनिराकरणमस्त्वनिराकरणं
 मेस्तु तदात्मनि निरते य उपनिषत्सु धर्मास्ते मयि
 सन्तु ते मयि सन्तु ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥
 हरिः ॐ तत्सत् ॥
 इति कुण्डिकोपनिषत्समाप्ता ॥

Encoded by Sunder Hattangadi (sunderh@hotmail.com)

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted for promotion of any website or individuals or for commercial purpose without permission.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

.. Kundika Upanishad ..
was typeset on July 25, 2016

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

